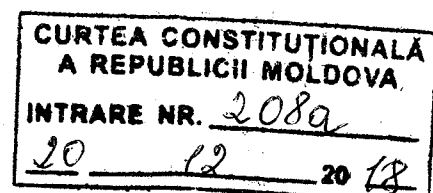

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE

prezentată în conformitate cu articolul 25 lit. j) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie
1994 cu privire la Curtea Constituțională și articolele 38 alin.(1) lit. j) și 39 din Codul
Jurisdicției Constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995

Prezenta sesizare este un document juridic și poate afecta drepturile și obligațiile dumneavoastră.

I – AUTORUL SESIZĂRII

(Informații cu privire la autorul sesizării și eventualul său reprezentant)

1. Nume/Denumire **Consiliul municipal Chișinău**..... 2. Prenume

3. Funcția **Autoritate publică locală deliberativă a municipiului Chișinău...**

4. Adresa ...**MD-2012, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 83**.....

5. Tel. **+373 22 201707** /fax**+373 22 223145**.....

6. Numele și prenumele reprezentantului 1* **BOGDAN Valeriu**

7. Ocupația reprezentantului **Șef al Direcției Asistență Juridică
a Primăriei municipiului Chișinău**

8. Adresa reprezentantului **MD-2012, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 83**

9. Tel.**+373 22 201588**..... 10. Fax

11.

* Dacă autorul sesizării este reprezentat/ă, a se anexa o procură semnată de autorul sesizării.

11¹. Numele și prenumele reprezentantului 2* ... **CRISTAL Igor**

11². Ocupația reprezentantului 2* **Șef secție în cadrul Direcției generale
arhitectură, urbanism și relații funciare a Consiliului municipal Chișinău**

11⁵. Adresa reprezentanților 2 și 3 **MD-2012, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 83**

11⁶. Tel.**+373 079501858**,

II – OBIECTUL SESIZĂRII

(A se vedea Partea a II-a a Notiței Explicative)

12. Potrivit pct.39 din Regulamentul cu privire la modul de transmitere, schimbare a destinației și schimb de terenuri aprobat prin Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr. 1170 din 25.10.2016, este stabilit că, *Schimbul terenurilor din domeniul public al statului, precum și al terenurilor din domeniul public al unităților administrativ-teritoriale pe terenuri proprietate privată al unei persoane fizice sau juridice sînt interzise.*

Schimbul terenurilor proprietate publică din domeniul privat al statului și al unității administrativ-teritoriale pe terenurile proprietate privată se efectuează prin hotărîre de Guvern, respectiv prin decizie a consiliului unității administrativ-teritoriale de nivelul întâi sau al doilea, Adunării Populare a Găgăuziei pentru cauză de utilitate publică, declarată în condițiile Legii exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr.488-XIV din 8 iulie 1999.

Prin aliniatul 2 din acest punct Guvernul Republicii Moldova a stabilit că, unitățile administrativ-teritoriale nu sînt în drept să efectueze *schimb de terenuri proprietate publică din domeniul privat al unității administrativ-teritoriale pe terenurile proprietate privată, decît numai în cazurile de utilitate publică stabilite expres și declarate în condițiile Legii exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr.488-XIV din 8 iulie 1999.*

Astfel, ținem să atragem atenția Curții Constituționale că, în cazul în care, unității administrativ teritoriale, îi va fi necesar să efectueze un schimb de terenuri proprietate publică din domeniul privat al unității administrativ-teritoriale pe terenurile proprietate privată, pentru realizarea a careva lucrări necesare unității administrativ-teritoriale dar care nu se încadrează în lista lucrărilor prevăzute în art.5 alin.(1) din Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr.488-XIV din 8 iulie 1999, **aceasta va fi în imposibilitate să adopte astfel de decizie, respectiv și realizarea acelor lucrări/acțiuni.**

Ținem să atragem atenția Curții Constituționale că, potrivit art.5 alin.(1) din Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr.488-XIV din 8 iulie 1999, *sînt considerate de utilitate publică următoarele lucrări:*

- a) prospecțiunile și explorările geologice;*
- b) extracția și prelucrarea substanțelor minerale utile;*
- c) instalațiile pentru producerea de energie electrică;*
- d) căile de comunicații și clădirile aferente lor, trasarea, alinierea și lărgirea străzilor;*

e) sistemele de telecomunicații, de termoficare și de canalizare, de alimentare cu energie electrică, cu apă și cu gaze; f) instalațiile pentru protecția mediului; g) indiguirile și regularizările de râuri, lacurile de acumulări pentru surse de apă și atenuarea viiturilor; h) stațiile hidrometeorologice, seismice și sistemele de avertizare și de prevenire a fenomenelor naturale periculoase și de avertizare a populației; i) combaterea eroziunii de adâncime, sistemele de irigare și desecare; j) terenurile necesare construcției de locuințe din fondul de stat, edificiilor de învățământ, sănătate, cultură, sport, de protecție și asistență socială și altor obiective sociale care fac parte din proprietatea publică, precum și construcției de sedii pentru administrația publică, pentru autoritățile judecătorești, ambasadale, consulatele, reprezentanțele țărilor străine și organismelor internaționale; k) terenurile pentru organizarea grădinilor publice și cimitirelor, pentru acumularea și înmormântarea deșeurilor; l) reconstrucția centrelor urbane, zonelor locative și industriale, a ansamblurilor arhitectonice existente, conform planurilor urbanistice ale localității aprobate, în condițiile legii, de consiliul local; m) salvarea, protejarea și punerea în valoare a monumentelor, ansamblurilor și siturilor istorice, precum și a parcurilor naționale, rezervațiilor naturale și a monumentelor naturii; n) prevenirea dezastrelor naturale: cutremure, inundații, alunecări și prăbușiri de terenuri, alte fenomene naturale periculoase; o) apărarea țării, ordinea publică și securitatea națională; p) salvarea și protejarea valorilor cultural-artistice și istorice de o importanță excepțională pentru sentimentele naționale ale poporului, precum și a celor care atestă statalitatea țării; q) salvarea, protejarea și asigurarea reproducerii speciilor de plante, de animale, tuturor reprezentanților naturii vii, aflate pe cale de dispariție.

Totodată, ținem să atragem atenția Curții Constituționale că, potrivit alin.(2) și (4) din art.5 al Legii sus menționate, Legislatorul a stabilit că, *Utilitatea publică se declară pentru lucrări de interes național sau de interes local. Iar de utilitate publică de interes local sînt lucrările care răspund obiectivelor și interesului unei localități, ale unui grup de localități din cadrul unei unități administrativ-teritoriale.*

Astfel, în cazul în care, la inițiativa unității administrativ-teritoriale de a efectua schimb de terenuri proprietate publică din domeniul public pe terenuri proprietate privată în scopul realizării unui interes, nu pentru întreaga localitate, dar ca exemplu pentru un cartier locativ, **autoritățile publice locale vor fi în imposibilitate de a adopta o astfel de decizie și respectiv de a soluționa o problemă a locatarilor din cartierul locativ respectiv.**

III – EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

(A se vedea Partea a III-a a Notiței Explicative)

13. Potrivit art. 109 alin.(1) și (2) din Constituția Republicii Moldova este stabilit că, *Administrația publică în unitățile administrativ-teritoriale se întemeiază pe principiile autonomiei locale, ale descentralizării serviciilor publice, ale eligibilității autorităților administrației publice locale și ale consultării cetățenilor în problemele locale de interes deosebit. Autonomia privește atât organizarea și funcționarea administrației publice locale, cât și gestiunea colectivităților pe care le reprezintă.*

Prin urmare, potrivit art.112 alin. (1) și (2) din Constituția Republicii Moldova este stabilit că, *Autoritățile administrației publice, prin care se exercită autonomia locală în sate și în orașe, sînt consiliile locale alese și primarii aleși. Consiliile locale și primarii activează, în condițiile legii, ca autorități administrative autonome și rezolvă treburile publice din sate și orașe.*

Totodată, potrivit art.127 alin.(3) și (2) din Constituția Republicii Moldova este stabilit că, *Proprietatea publică aparține statului sau unităților administrativ-teritoriale. Statul garantează realizarea dreptului de proprietate în formele solicitate de titular, dacă acestea nu vin în contradicție cu interesele societății.*

Art. 823 alin. (2) din Codul civil prevede că „Fiecare parte a contractului de schimb este considerată vânzător al bunului pe care îl înstrăinează și cumpărător al bunului pe care îl primește în schimb”. Art. 824 din Codul civil stabilește că „Asupra contractului de schimb se aplică în modul corespunzător regulile contractului de vânzare-cumpărare”.

Prin urmare, restrângerea dreptului proprietarului de a vinde bunul său constituie o imixtiune (violare) în dreptul de proprietate garantat de art. 127 alin. (2) și (3) din Constituția Republicii Moldova.

Considerăm că, pct. 39 alin. (2) din Regulamentul cu privire la modul de transmitere, schimbare a destinației și schimb de terenuri aprobat prin Hotărîre de Guvern al Republicii Moldova nr.1170 din 25.10.2016, contravine și prevederilor art.127 alin.(2) și (3) din Constituția Republicii Moldova, unde clar este stabilit că, proprietatea publică aparține unităților administrativ-teritoriale și că statul garantează realizarea dreptului de proprietate în formele solicitate de titular, dacă acestea nu vin în contradicție cu interesele societății.

Considerăm că prin pct. 39 alin. (2) din Regulamentul cu privire la modul de transmitere, schimbare a destinației și schimb de terenuri aprobat prin Hotărîrea de Guvern al Republicii Moldova nr.1170 din 25.10.2016 în partea ce ține de textul *„Schimbul terenurilor proprietate publică din domeniul privat (...) al unității administrativ-teritoriale pe terenuri proprietate privată se efectuează... pentru cauză de utilitate publică, declarată în condițiile Legii exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr.488-XIV din 8 iulie 1999, este încălcat principiul autonomiei locale garantat de Constituția Republicii Moldova în art. 109 pe care se întemeiază administrația publică locală în unitățile administrative-teritoriale.*

Astfel, ținem să menționăm că, potrivit art. 3 alin.(2) din Legea nr.436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală, este stabilit că, *Autoritățile administrației publice locale beneficiază de autonomie decizională, organizațională, gestionară și financiară, au dreptul la inițiativă în tot ceea ce privește administrarea treburilor publice locale, exercitîndu-și, în condițiile legii, autoritatea în limitele teritoriului administrat și potrivit art.3 pct.1 din Carta Europeană a Autonomiei Locale este stabilit că, Prin autonomie locală se înțelege dreptul și capacitatea efectivă ale colectivităților locale de a rezolva și de a gira în cadrul legii, sub propria lor răspundere și în favoarea populațiilor, o parte importantă din treburile publice.*

Prin urmare, în cazul apariției necesității de a schimba terenuri proprietate publică din domeniul privat al unității administrativ teritorial pe terenuri proprietate privată, în scopul realizării unor acțiuni/activități/lucrări din domeniile de activitate ale autorităților publice locale prevăzute în art. 4 din Legea nr. 435 din 28.12.2006 privind descentralizarea administrativă, dar care nu se încadrează în lista lucrărilor de utilitate publică menționate în art. 5 din Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr.488 din 08.07.1999, rezultă că, *autoritățile publice locale nu vor putea să adopte astfel de decizii.*

Ținem să atragem atenția Curții Constituționale că prin pct. 39 alin. (2) din Regulamentul cu privire la modul de transmitere, schimbare a destinației și schimb de terenuri aprobat Hotărârea de Guvern al Republicii Moldova nr.1170 din 25.10.2016 în partea ce ține de textul *Schimbul terenurilor proprietate publică din domeniul privat... al unității administrativ-teritoriale pe terenurile proprietate privată se efectuează... pentru cauză de utilitate publică, declarată în condițiile Legii exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr.488-XIV din 8 iulie 1999, este încălcat și principiul descentralizării serviciilor publice garantat de Constituția Republicii Moldova prin art. 109 pe care se întemeiază administrația publică locală în unitățile administrative-teritoriale.*

Or, dat fiind faptul că, unu din principiile de bază al descentralizării administrative reprezintă principiul integrității competențelor, care presupune că *orice competență atribuită autorităților publice locale trebuie să fie deplină și exclusivă, exercitarea acesteia nu poate fi contestată sau limitată de o altă autoritate decât în cazurile prevăzute de lege*, fapt ce este prevăzut în art. 3 lit. d) Legea nr.435 din 28.12.2006 privind descentralizarea administrativă, **considerăm** că, prin pct. 39 alin. (2) din Regulamentul cu privire la modul de transmitere, schimbare a destinației și schimb de terenuri aprobat prin Hotărârea de Guvern al Republicii Moldova nr.1170 din 25.10.2016, **autoritățile publice locale sînt limitate de către Guvernul Republicii Moldova în competențele sale de administrare a bunurilor domeniului privat ale satului (comunei), orașului (municipiului) prevăzute în art.14 din Legea nr.436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală.**

Mai mult decît, ținem să atragem atenția Curții Constituționale că, potrivit legislației în vigoare, schimbul de terenuri proprietate publică din domeniul privat al unităților administrativ-teritoriale pe terenuri proprietate privată este permis, fapt ce rezultă din următoarele acte legislative:

1) Parlamentul Republicii Moldova prin art.77 alin.(4) din Legea nr.436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală a stabilit că, *înstrăinarea bunurilor domeniului privat al satului (comunei), orașului (municipiului), raionului, schimburile de terenuri, delimitarea, partajul sau trecerea bunurilor dintr-un domeniu în altul, renunțarea la drepturi sau recunoașterea de drepturi și obligații se fac prin decizie a consiliului local sau raional, în temeiul expertizei.*

Fapt ce rezultă că, Legislatorul a stabilit că, autoritățile publice locale, în baza unei expertize, sînt drept să efectueze schimb de terenuri și nu doar pentru cauză de utilitate publică.

2) Parlamentul Republicii Moldova prin art. 45 din Legea nr.835 din 17.05.1996 privind principiile urbanismului și amenajării teritoriului a stabilit că, *În vederea realizării unor anumite operațiuni de urbanism, autoritățile administrației publice locale pot recurge la schimbul, concesionarea, cumpărarea de terenuri sau la exproprierea de terenuri pentru necesități publice, potrivit legislației.*

Fapt ce rezultă iar că, autoritățile publice locale în scopul realizării unor anumite operațiuni de urbanism, din care fac parte și alte acțiuni/lucrări decît cele specificate în art.5 alin.(1) din Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr.488 din 08.07.1999, poate recurge la schimbul de terenuri, iar în vederea realizării unor lucrări declarate de utilitate publică poate recurge la exproprierea de terenuri în conformitate cu procedura stabilită de lege.

3) Parlamentul Republicii Moldova prin art. 23 alin. (2) lit. e) din Legea nr.121 din 04.05.2007 privind administrarea și deetatzarea proprietății publice, a stabilit că, una din modalitățile de transmitere a patrimoniului public în proprietate privată este ***schimbul de bunuri***, iar prin art. 9 alin. (1) din Legea sus enunțată, Legislatorul a stabilit că, *Împuternicirile de proprietar al patrimoniului unității administrativ-teritoriale sînt exercitate de consiliul local în numele unității administrativ-teritoriale.*

Fapt ce rezultă că, autoritățile publice locale deliberative în numele unității administrativ-teritoriale au drept de posesiune, de folosință și de dispoziție asupra bunurilor proprietate publică din domeniul privat, respectiv în cazul în care, pentru realizarea unei necesități a unității administrativ-teritoriale, alta decît cea specificată art.5 alin.(1) din Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr.488 din 08.07.1999, este necesar efectuarea unui schimb de terenuri, cu acordul proprietarilor terenurilor proprietate privată, autoritatea publică locală deliberativă este în drept să decidă încheierea unui contract de schimb, în temeiul unei expertize (raport de evaluare).

4) Parlamentul Republicii Moldova prin art.10 alin.(7) din Legea nr.121 din 04.05.2007 privind administrarea și deetatzarea proprietății publice, a stabilit că, *bunurile domeniului privat al statului sau al unităților administrativ-teritoriale pot*

circula liber, cu excepția unor categorii de bunuri al căror circuit civil este limitat expres prin lege, și prin art.6 alin.(1) din Legea nr.29 din 05.04.2018 privind delimitarea proprietății publice, a stabilit că, Bunurile domeniului privat al statului și al unităților administrativ-teritoriale sînt alienabile, sesizabile și prescriptibile și pot fi obiectul oricărui act juridic civil conform procedurilor stabilite, cu excepția unor categorii de bunuri al căror circuit civil este limitat în mod expres prin lege.

Totodată, Legislatorul prin art.60 alin.(4) din Codul civil al Republicii Moldova a stabilit că, *Persoanele juridice de drept public (statul, unitățile administrativ-teritoriale) participă la circuitul civil în măsura în care aceasta este necesar atingerii scopurilor sale. Ele sînt asimilate persoanelor juridice de drept privat în măsura în care participă la circuitul civil.*

Fapt ce rezultă că, bunurile proprietate publică a unității administrativ-teritoriale de domeniul privat pot fi obiectul oricărui act juridic, în cazul dat a contractului de schimb, și dat fiind faptul că, prin efectuarea schimbului de bunuri va fi realizat un scop al unității administrativ teritoriale, nu neapărat să se încadreze în noțiunea de cauză de utilitate publică, Consiliul local este în drept să adopte o decizie în acest sens de schimbare a bunurilor, în temeiul unei expertize (raport de evaluare) prin acordul proprietarilor.

Astfel, ținând cont de faptul că, împuternicirile de proprietar a patrimoniului unității administrativ-teritoriale sînt exercitate de consiliul local în numele unității administrativ teritoriale și dat fiind faptul că pentru realizarea unor lucrări/acțiuni necesare unității administrativ teritoriale, altele decît cele pentru cauză de utilitate publică, va fi necesar efectuarea unui schimb de terenuri, **CONSIDERĂM** că, prin pct.39 alin. (2) din Regulamentul cu privire la modul de transmitere, schimbare a destinației și schimb de terenuri aprobat prin Hotărîrea de Guvern al Republicii Moldova nr.1170 din 25.10.2016 în partea ce ține de textul *Schimbul terenurilor proprietate publică din domeniul privat ... al unității administrativ-teritoriale pe terenuri proprietate privată se efectuează ... pentru cauză de utilitate publică, declarată în condițiile Legii exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr.488-XIV din 8 iulie 1999, sînt limitate competențele autorităților publice locale.*

Ca rezultat, competențele încredințate autorităților publice locale devin nedepline și neîntregi, fapt ce contravine și prevederilor art. 4 alin.(4) din Carta

Europeană de Autonomie Locală nr.1985 din 15.10.1985, care prevede că, *competențele încredințate colectivităților locale trebuie să fie în mod normal depline și întregi. Ele nu pot fi puse în cauză sau limitate de către o altă autoritate centrală sau regională numai în cadrul legii.*

Prin urmare, prin pct. 39 alin.(2) din Regulamentul cu privire la modul de transmitere, schimbare a destinației și schimb de terenuri aprobat prin Hotărâre de Guvern al Republicii Moldova nr.1170 din 25.10.2016, Guvernul Republicii Moldova limitează competențele autorităților publice locale în promovarea intereselor locale și soluționarea problemelor locuitorilor unității administrative teritoriale respective, pe care anume autoritățile publice locale și trebuie să le realizeze.

În rezultat concluzionăm că, pct. 39 alin.(2) din Regulamentul cu privire la modul de transmitere, schimbare a destinației și schimb de terenuri aprobat prin Hotărâre de Guvern al Republicii Moldova nr.1170 din 25.10.2016 în partea ce ține de textul că *Schimbul terenurilor proprietate publică din domeniul privat ... al unității administrativ-teritoriale pe terenuri proprietate privată se efectuează... pentru cauză de utilitate publică declarată în condițiile Legii exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr.488-XIV din 8 iulie 1999, **ESTE NECONSTITUȚIONAL**, VINE ÎN CONTRADICȚIE CU ACTELE LEGISLATIVE SUS MENȚIONATE PRECUM ȘI POATE FI INTERPRETAT DIFERIT.*

IV – CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

(A se vedea capitolul IV al Notiței Explicative)

- 1) 14. Solicităm efectuarea controlului constituționalității pct. 39 alin.(2) din Regulamentul cu privire la modul de transmitere, schimbare a destinației și schimb de terenuri aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Molodva nr.1170 din 25.10.2016 în partea ce ține de textul *Schimbul terenurilor proprietate publică din domeniul privat ... al unității administrativ-teritoriale pe terenurile proprietate privată se efectuează.... pentru cauză de utilitate publică, declarată în condițiile Legii exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr.488-XIV din 8 iulie 1999.*

V – DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

(A se vedea capitolul V din Notița Explicativă)

15.

VI - LISTA DOCUMENTELOR

(A se vedea capitolul VI al Notîjei Explicative)

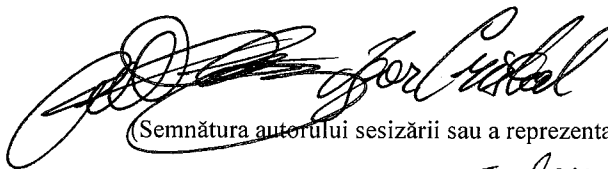
16. a) Decizia nr. 6/34 din 04 octombrie 2018
- b) Anexă nr. 1 la decizia nr. 6/34 din 04 oct. 2018
- c) Procura nr. 07-116/68 din 20.12.18
- Procura nr. 07-116/68 din 20.12.18

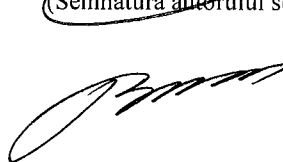
VII - DECLARAȚIA ȘI SEMNATURA

(A se vedea capitolul VII al Notîței Explicative)

17. Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Locul *Consiliul mun. Chișinău*
Bl. Heltan cel Mare și Sfânt, 83
Data *20 decembrie 2018*

(Semnătura autorului sesizării sau a reprezentantului)

 Valeriu Bogdan